

Nr 390

Av herr **Hedlund m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till bostadsbyggande m. m.*

(Lika lydande med motion nr 333 i Första kammaren)

De generella bostadssubventionerna bör enligt upprepade uttalanden av riksdagen successivt avvecklas. Ett uttalande i den riktningen gjordes senast av 1960 års riksdag. Trots att det principiellt framhållits att en avveckling bör ske har emellertid statens utgifter för generella subventioner ökat i ständigt stegrad takt. Det kan som exempel nämnas att utgifterna för ränteeftergifter budgetåret 1950/51 utgjorde 0,4 miljon kronor och budgetåret 1955/56 22,1 miljoner kronor. I riksstaten för budgetåret 1960/61 är motsvarande belopp upptaget till 195 miljoner kronor och i statsverkspropositionen föreslås för budgetåren 1960/62 260 miljoner kronor. Ökningen mellan de båda sistnämnda åren är den största hittills. Mot bakgrunden av förenämnda uttalanden ter sig dessa ökningarna märkliga.

Vid en bedömning av bostadssubventionerna bör bostadskostnadernas utveckling under efterkrigstiden beaktas. Byggnadskostnadernas stegring har medfört att boendekostnaden är avsevärt lägre i hus som uppförts under 1940-talet än i hus som uppförts under senare år. Räknat på sätt som besparingsutredningen tillämpade, d. v. s. omräknat i den standard som gäller för hus uppförda omkring 1950, utgör den årliga kapitalkostnaden för en normallägenhet i flerfamiljshus uppförda 1942—1950 18—19 kr. per kvadratmeter och i flerfamiljshus uppförda 1951—1958 22:70—24:30 kr. per kvadratmeter. I flerfamiljshus färdigställda 1959 är kapitalkostnaden 27 kr. per kvadratmeter och torde räknat på samma sätt komma att uppgå till cirka 27:50 kr. i de hus som nu färdigställs. Mot bakgrunden härav ter sig den ständigt ökade generella subventioneringen omotiverad, särskilt beträffande hus som färdigställts under 1940-talet.

Ur statsfinansiell synpunkt är en subventionsavveckling angelägen. Möjligheterna att åstadkomma en avveckling, som för innevarande år avsevärt reducerar det samlade subventionsbeloppet till lägre belopp än under budgetåret 1960/61, är dock begränsade. Bland annat bör beaktas vissa stegringar i byggnadskostnaderna, som gjort sig gällande beträffande på senare tid uppförda hus. Enligt bostadsstyrelsens beräkningar medförde införandet av den allmänna varuskatten och ATP att byggnadskostnaderna steg med

3,4 procent vid årsskiftet 1959—1960. Därtill kommer andra stegringar i byggnadskostnaderna under tiden 1 juli 1959—1 juli 1960, som med 1,6 procent överstiger den av bostadsstyrelsen tillämpade rationaliseringsfaktorn. Enligt dessa beräkningar steg alltså byggnadskostnaderna med netto 5 procent under sistnämnda period. Dessa omständigheter måste beaktas vid en avveckling av de generella subventionerna. Försiktighet i nämnda avseende måste iakttagas i fråga om hus som uppförts 1960 och senare. Ytterligare skäl härför utgör de villkor, som tillämpas för statslån till hus som färdigställt 1959 och senare, d. v. s. till hus för vilka preliminärt lånebeslut meddelats efter den 1 januari 1958. Som framgår av det föregående har dessa villkor, som beslutades av 1957 års riksdag, medfört att kapitalkostnaden stigit med cirka 3 kronor per kvadratmeter.

Av här nämnda skäl bör en avveckling av de generella subventionerna främst inriktas på hus av äldre årgång och göras mindre omfattande beträffande hus av senare årgång. Ett sådant tillvägagångssätt sammanfaller för övrigt med syftet i en annan av oss väckt motion om utredning av frågan om initialstöd till bostadsbyggandet.

Beträffande hus som färdigställt åren 1942—1950 förordar vi att den garanterade räntan upphör att gälla. Beträffande hus färdigställda åren 1951 och 1952 förordas en garanterad ränta på 5,25 procent. I fråga om hus färdigställda 1953 bör uppmärksammas att förutnämnda kapitalkostnad här är något lägre än i fråga om hus som färdigställda de två föregående åren, även vid genomförande av departementschefens förslag beträffande tilläggslånen. Därför bör den garanterade räntan för hus av nämnda årgång fastställas till 5,5 procent och beträffande hus färdigställda 1954 och 1955 till 5,25 procent. I fråga om hus färdigställda 1957 och 1958 bör den garanterade räntan fastställas till 4,5 procent. För hus som färdigställt 1959, den senaste årgången för vilken garanterad ränta nu kommer i fråga, gör sig de förutnämnda villkoren för statslånen gällande. Endast en mindre justering av den garanterade räntan bör därför komma i fråga. En sådan justering är dock motiverad med hänsyn till de förutnämnda högre kostnader som åvilar hus av senare datum. Den garanterade räntan bör för flerfamiljshus färdigställda 1959 fastställas till 3,75 procent. Beträffande egna hem av samma årgång bör någon ändring av den garanterade räntan ej ske. Den bör hållas oförändrad vid 3,5 procent, emedan den nämnda ändringen i villkoren för statslån blivit mera tyngande för egna hem än för flerfamiljshus. I övrigt bör här förordade ändringar av den garanterade räntan gälla både flerfamiljshus och egna hem. Det förutsättes att de ändrade räntesatserna tillämpas från och med den 1 januari 1961. För budgetåret 1961/62 blir därigenom den statsfinansiella besparingen cirka 70 miljoner kronor och utgifterna för ränteeftergifter 190 miljoner kronor, vilket med fem miljoner kronor underskrider vad som upptagits för ändamålet i riksstaten för innevarande budgetår.

Bostadsstyrelsen har anhållit att stående del av bostadsanskaffningslån enligt kungörelsen den 28 juni 1941, sedan amorteringsdelen slutamorteras, skall amorteras och att amorteringstiden fastställas till 20 år. Förslaget motiveras med att amorteringsdelen i vissa fall redan slutamorteras och i andra fall kommer att slutamorteras inom en nära framtid. Departementschefen har emellertid framhållit att frågan om amorteringstiden bör prövas i annat sammanhang. Som motivering härför anföres att många av de ifrågavarande husen är i behov av ombyggnad eller förbättring och att bostadsstyrelsen avser att undersöka de ekonomiska förutsättningarna och behoven av kredit härför. Sedan den undersökningen slutförts kan man enligt departementschefen ta ställning till frågan om amorteringstid för nämnda stående lånedelar.

Även om den nämnda undersökningen synes riktig och bör genomföras, måste det anses felaktigt att inte nu ta ställning i amorteringsfrågan. Enligt vår mening bör amorteringstiden tills vidare fastställas till av bostadsstyrelsen förordade 20 år. Ger undersökningen i fråga om ekonomiska möjligheter och kreditbehov fog därför, bör frågan om amorteringstiden kunna tagas upp till ny prövning.

I fråga om bidrag till bostadsförbättringsverksamheten har bostadsstyrelsen framhållit att medelstildelningen för innevarande budgetår är otillräcklig. 22 miljoner kronor har anslagits, medan medelsbehovet visat sig uppgå till cirka 25 miljoner kronor. Med anledning härav har bostadsstyrelsen föreslagit anslag å tilläggsstat för budgetåret 1960/61 med 3 miljoner kronor. För budgetåret 1961/62 beräknas medelsbehovet till 26 miljoner kronor. Bostadsstyrelsen har vidare framhållit att den begränsade medeltillgången tvingat länsbostadsnämnderna att anhålla om en restriktiv prövning redan i kommunerna och att uppgifterna om inkomna låneansökningar därför inte ger en fullständig bild av efterfrågan på lån.

Det är otillfredsställande att den angelägna förbättringen och saneringen av mindre goda bostäder hålls tillbaka av en för knapp medeltillgång. Ur såväl sociala som ekonomiska synvinklar är det angeläget att förbättringsverksamheten främjas. Det begärda anslaget på tilläggsstat för innevarande budgetår bör därför beviljas. För att vederbörande bostadspolitiska organ inte skall tvingas till en fortsatt restriktiv hållning gentemot förbättringsverksamheten, bör för budgetåret 1961/62 anslås 28 miljoner kronor. I samband därmed bör länsbostadsnämnderna anmodas att återkalla sin av knapp medeltillgång motiverade anhållan om restriktivitet från kommunernas sida i fråga om förbättringsverksamheten.

I fråga om bidrag till inrättande av pensionärshem har bostadsstyrelsen redovisat att det belopp som återstod att utbetala den 1 juli 1960 utgjorde cirka 19 miljoner kronor. För innevarande budgetår har anslagits 10 miljoner kronor. Bostadsstyrelsen har, för att eftersläpningen i utbetalningen inte skall bli alltför stor, föreslagit att återstoden fördelas med fem miljoner

kronor på anslag å tilläggsstat för innevarande budgetår och med fyra miljoner kronor på anslag för nästa budgetår.

Departementschefens förslag att hela det återstående beloppet skall anstå till budgetåret 1961/62 bör inte godtagas. Bidragsgivningen upphörde med utgången av 1958, och det kan inte anses rimligt att på sätt som departementschefen förordar ytterligare förlänga den tid, under vilken kommunerna i statens ställe får ligga ute med ifrågavarande medel. Till följd av ränteförlusten innebär ett dylikt förfarande att kostnader direkt vältras över på kommunerna.

Bostadsstyrelsens förslag i fråga om anslag till bidrag till inrättande av pensionärsbostäder bör därför godtagas. På tilläggsstat för innevarande budgetår bör alltså anslås fem miljoner kronor. För budgetåret 1961/62 bör anslås fyra miljoner kronor.

Med hänvisning till ovan anförda hemställes,

att riksdagen vid sin behandling av femte huvudtiteln,
F. Bostadsbyggande m. m., måtte

A. 1. fastställa den garanterade räntan å vissa bostadslån till i motionen angivna räntesatser att gälla från och med den 1 januari 1961, samt

2. till *Ränteeftergifter å vissa bostadslån m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 190 000 000 kronor,

B. besluta att stående del av bostadsanskaffningslån enligt kungörelsen den 28 juni 1941 må, sedan lånets amorteringsdel slutamorterats, amorteras under en amorteringstid av tills vidare 20 år i enlighet med vad i motionen anförts,

C. 1. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att nu tillämplad restriktivitet i fråga om förbättringslån må upphöra att tillämpas i enlighet med vad i motionen anförts, samt

2. till *Bidrag till viss bostadsförbättringsverksamhet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 28 000 000 kronor,

D. till *Bidrag till inrättande av pensionärshem* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor, samt

E. beakta vad i motionen i övrigt anförts.

Stockholm den 26 januari 1961

Gunnar Hedlund

Lars Eliasson
i Sundborn

Nils G. Hansson
i Skegrie

Sven Vigelsbo

Per Svensson
i Stenkyrka